

Oikeus, velvollisuus vaiko hyvän- tekeväisyys

Yhteiskunnassa, jossa löytyy vääryyttä ja oikeuden puutetta kärsiviä, on *hyväntekeväisyys* yksi niistä ominaisuuksista joka on asetettu korkealle jalustalle kaikin nähtäväksi.

Hyväntekijä nauttii suurta kunnioitusta, useinpa niidenkin taholta jotka eniten saavat kärsiä vääryyttä, joiden oikeuden puutteessa täytyy turvautua hyväntekeväisyyteen.

Ellei olisi vääryyttä kärsiviä, ei hyväntekeväisyyttäkään tarvittaisi, ainakaan sikäli kuin sen avulla yritetään *paikata niitä laiminlyöntejä jotka kuuluvat yhteiskunnallisen velvollisuuden alaan.*

Kuitenkin tarkoitetaan hyväntekeväisyyden avulla ainakin osaksi poistaa niitä kärsimyksiä, jotka runtelevat lukemattomin eri tavoin työläisluokkaa, yhteiskunnallisten oikeuksien puutteessa.

Hyväntekeväisyyttä harjoittavat porvarillisen maailman katsomuksen läpitunkemat, jotka eivät salli puhuttavankaan sellaisen yhteiskuntajärjestelmän puolelta, jossa ei hyväntekeväisyys, vaan *jokaisen oikeus* astuisi nykyisten *etuouksien ja vääryyden* tilalle.

Nämä hyväntekeväisyyssankarit tavallisesti väittävät, että nykyään vallitsevat olosuhteet, rikkaine työnantajineen ja heistä riippuvine kurjalistoineen, tulevat aina pysymään luonnollisena seurauksena jumalaisesta maailmanjärjestyksestä. Siis ihmisten, jot-

ka ovat ihmisyysaatteen läpi tunkemia, (sellaisena kuin he sitä individualisteina käsittävät), on lievitettävä toisten hätää, joko yksityisenä hyväntekijänä tai järjestetyn hyväntekeväisyyden kautta, sikäli kuin *yhteiskunnalliset lait ovat kykenemättömiä poistamaan puutteita ja avuttomuutta.*

Yläluokkalaisnaiset ja herrat, joita väsyttää tyhjäntoimittajan asema, joiden elämä on alkanut tuntua yksitoikkoiselta alituisesta huvittelemisesta, haluavat siis vaihtelunkin vuoksi harjoittaa hyväntekeväisyyttä. Kokoonnutaan seuroihin jos jollakin hyväntekeväisyysnimellä, keskustellaan kurjuudesta ja parjataan köyhiä ihmisiä, jotka eivät kykene muka itseään auttamaan, ja josta heille ihmiskunnan pelastajille tulee niin paljon päänvaivaa.

No näin he saavat tilaisuuden ainakin jonkun verran asialliseenkin seurusteluun. Osa antautuu tähän toimintaan vielä uskonnollisistakin syistä. He kuvittelevat olevansa niitä hyviä hedelmiä kantavia puita, joita herra viinämäestänsä etsi. Uhri jonka he hyväntekeväisyyssyössä uhraavat, ei tavallisuudessa ole mikään uhri, sillä on kuten Paul Lafarque lausuu:

“Se rakkaus, joka syvässä nöyryydessä ei rikkailta vaadi enempää kuin rovon ylellisyydestä, on hyve, joka tuo kouriintuntuvia etuja häiritsemättä harjoittajataan, hänen tottumuksiaan, koskematta

hänen paheisiinsa tai hyveisiinsä, vaatimatta häneltä ruumiillista tai henkistä ponnistusta, ja tulematta hänelle kalliiksi, suo se hänelle lisäksi siveellisen vlevyyden tunteen pitää itseään hyväntekijänä, hankkii hänelle jokaisen jalomielisen auteliaisuuden teon takia yhteiskunnallista kunnioitusta ja *takaa hänelle paikan paratiisissa*” —.

Siis tällaistaikin hyväntekijää kannustaa kovin itsekkäät syyt. Se on, toivo palkinnosta taivaan ilossa. Ei siis harjoiteta hyvää itsensä hyvän tähden, joka periaate porvarillisen maailman katsumuksen mukaan eräissä suhteissa on tarpeellista. Mutta jos tässä suhteessa ei hyväntekeväisyystyötä voida arvostella kovinkaan korkeaksi, niin vielä alemma laskeutuu se mielessämme, siltä ylevältä jalustalta johon kapitalistisen järjestelmän kannattajat sen ovat asettaneet, jos tarkastamme niitä toisia perusteita joilta se lähtee, ja seurauksia joita siitä on.

Porvarillisten pohjimmaisena tarkoituksena on pitää köyhälistöä siinä käsityksessä, että rikkaat ovat hyväntekijöitä, joita köyhien tulee kiittää kaikesta hyvästä, ja että rikkailla on todellinen tarkoitus tehdä hyvää ja jakaa *oikeutta*. Tällä uskottelulla pidetään osa köyhälistöä luokkataistelun ulkopuolella. Taistelun joka takaisi köyhälistölle *oikeuden* omaan ansioonsa, ja joka estäisi heitä joutumasta vastuksien tullessa almun nojaan.

Kapitalistit eivät häpeä asettaessaan työläiset almusta riippuvaisiksi, joka riippuvaisuus taas

on *työläiselle alentavaa ja tekee* hänestä mätelevan *orjasielun*. Osa köyhälistöä ei jaksa ajatella, että ne varat, joilla hyväntekeväisyyttä harjoitetaan, ovat pieni murto-osa siitä rikkaudesta, jota koko työtätekevä luokka verisin jaloin tallustellessaan puuteen polkua, kokoaa varakkaiden hyväksi.

Kuinka naurettava eikö ole, että työläiset kiittävät kapitalisteja siitäkin kuin saavat työtä, huolimatta siitä, että kapitalisti on nastanut työnostajan paikan, joka todellisuudessa kuuluisi yhteiskunnalliselle työn tarpeelle.

Miten omituista, että yksityisten kapitalistien ollessa työnantajina, suuret joukot kärsivät työttömyyttä ja sen seurauksia, ja työttömät saavat sitte almuista riippuen alennetussa tilassaan olla ilman yhteiskunnallista turvaa.

Kun G. Gizycki luennoissaan yhteiskunnallisesta siveysopista käsittelee tätä kysymystä, lausuu hän mm. seuraavaa:

Tapaamme esim. sellaisten tehdaslaitosten yhteydessä, jotka synnyttävät paljon tomua ja likaa j. n. e., kylpylaitoksia, samoin erityisiä huoneustoja aterioimista varten jne. Sellaiset ovat välttämättömän tarpeellisia ja *olisivat* oikeastaan *kaikkiällä laissa määrättävät*. Työmiehellä, joka *työnantajan hyväksi* häärii pölyssä ja liassa, *pitää* olla tilaisuus pseytyä. Huolenpito siitä on yksinkertaisesti *työnantajan velvollisuus*, — miksikään *ansioksi* se ei hänelle *ole*, yhtä vähän kuin sillä on autettu työväen kysymyksen ratkaisua —”. Työnantajain työläistensä hyväksi harjoittamasta

asuntohommasta lausuu hän seuraavasti: "Sillä työväen asunnot lisäävät riippuvaisuutta työnantajista, erittäinkin irtisanomisen, paikanmuuton ja työsopimusehtojen suhteen. Sopimukset, jotka työnantajat tekevät työmiesten kanssa vuokrahuoneista toki vuosien kuluessa oston kautta työmiehen omaksi joutuvasta asunnosta, sisältävät aina sen ehdon "että työmiehen on muutettava pois asunnosta, jos hän eroaa työstä. — Toimittaa työväelle hyviä asuntoja, olisi tietysti suotavaa; mutta ettei työläiset tulisi senkautta kahlehdittua, olisi asia järjestettävä *kunnan tahi valtion* avulla ja asuntolaitokset *hoidettava* sekä *hallittava* työväen tasarvoisella myötävaikutuksella".

Edelleen viittaa hän lasten turvakoteihin, tehdaskouluihin, työväenkeittäöihin, miten ne voivat jonkun verran hyödyttää yksityisiä vaan ei parantaa työväen asemaa.

Kaikki tämä toiminta on yhteiskunnallisen velvollisuuden piiriin luettava. Siitäkin hommasta jota kapitalistit *työväen* voitto-osallisuuden nimessä harjottavat lausuu hän mm., "se hyöty, jota voitto-osallisuudesta työntekijöille koi tuu on suuremmaksi osaksi näennäistä; ja lisää jokatapauksessa työntekijäin riippuvaisuutta työnantajista".

Tällaisissa työsopimuksissa lausuu hän tavallisesti löytyvän pykälän jonka mukaan "työntekijälle käy aivan mahdolltomaksi vaatia palkankorotusta, työajan lyhennystä ja muitten työehtojen parantamista".

Niinhän onkin todellisuudessa, että se voitto-osuus, jonka työ-

läiset saavat, verrattuna työnantajain voittoon on mitättömän pieni. Työläiset vaan on saatu siten ponnistelemaan äärimmilleen, uskossa, että liikkeen oitto on heidänkin voittonsa. Useimmin ovat tällaiset työläiset parempipalkkaisia vapaita työläisiä huonommassa asemassa.

Ainoastaan silloin voitaisiin tällaista laitosta puolustaa, jos se todella kohottaisi *työntekijän tuloja pääoman tuloihin verrattuna*. Tällaisilla keinoilla, enemmän kuin silläkään että joku amerikalainen miljonaliike (terästrusti) perustaa työläisiä varten vanhuuden eläkelaitoksen, tahi jakaa jonkun ilmaisen aterian, ei pitäisi työläisten antaa pettää itseään. Vaikkapa tällaisten yritysten tarkoituksena onkin perustua niin sanottuun "terveeseen liikepolitiikkaan" mitä sitte onkaan sanottava siitä hyväntekeväisyydestä jota kaiken näköiset maitovelimampselit harjoittavat valkonauhama ym. siveellisyys- ja hyväntekeväisyysseuroissaan, kuten esim. Suomessa on tapana.

Kuinka kurjaan asemaan siellä joutuu ne perheen isät ja äidit, jotka hyväntekeväisyydenkelin ovelta toisen ovelle työttöminä ollessaan kulkevat, jossa heidän on pakko tehdä selvää poliittisista mielipiteistään, jossa heitä tutkitaan ja seulotaan heidän mielipiteistään, useinpa loukataan heidän arimpia tunteitaan, ja josta kaikesta sitte saa niin paljon että henki ei juuri lähde. Tuhannet perheet kotimaassamme täten kulkivat "hyväntekijöiden" ovilla, sillä aikaa kun eduskunta riiteli ja hallitus hylkäsi, yhteiskunnan

taholta annettavan työttömyysavustusnomuksen. Mikä irvikuva se kun täällä ylellisyyden ja äärimmäisten rikkauksien maassa niille miljoonille työttömille, jotka näkevät kroonillista nälkää jaetaan kiitos- ja joulupäivinä joissain kaupunkien hallintotaloilla ilmaiseksi ateriat ruokaa. Samalla kuin Amerikan kapitalistit näkevät sen ajan lähestyvän jolloin tuo joukko tahtoo *joka päivä syödäksensä*.

Jospa tuo joukko nyt jo huomaisi miten illettävää tällainen menettely on, koska samalla aikaa kenties ajetaan mereen jo ennen tuotettuja elintarpeita — ja koska suuret maa- ja muut raaka-aine alat ovat ottamatta käytäntöön, jotta yksityinen omistaja voisi periä suuret liikevoitot.

Jos työläinen sitte näissä oloissa joutuu rappion tielle, esim. varkauteen, juoppouteen, ammattihaureuteen jne., koitetaan häntä siitäkkin ojentaa hyväntekeväisyyden nimessä ja avulla. Yhteiskunta, joka kehnon palkan, työttömyyden ja siveellisyyskäsitteitä harhaan johtavain valtiolaitosten, (kuten sotalaitos), niitä tukevain kaksinaamaisten siveyskäsitteiden (esim. uskonnossa toiselta puolen: "elä tapa" — toiselta puolen pappi siunaamassa sota-aseita), avulla turmelee kansan siveyskäsitteet, lähettää sitte kaikenkaltaisia valkopukuisia profetissoja pelastamaan itse liikaan ryvettämiään työläisiä. Työläisnuorisolle

ei esim. ole avoimna taiteen ja tieteen temppelit (varoja ei ole). Mistäpä saisivat he silloin korkeita ihanteita? Mikä estää heitä vaipumasta paheiden liukkaille poluille? Hyväntekeväisyyden enkelit ovat kykenemättömiä kohottamaan heistä siveellisesti arvoitelevaa kansalaisia, silloin kuin samat enkelit tukevat yhteiskuntajärjestelmää, jossa "kaikki luvalliset" elinkeinot saavat siunauksensa, useinpa kirkolta, (ainakin Suomessa) ja luvallisia elinkeinoja ovat väkijuomain kauppaaminen, työläisen työn ryövääminen, ammattihaureuden harjoittaminen jne.

Hyväntekeväisyys on siis voimaton, riittämätön ja kykenemätön korjaamaan työläisten asemaa yksinpä silloinkin kun sitä harjoittavat työnantajat "järkevän liikepolitiikan" nimessä.

Lopuksi yhdyimme ennenmainiun Gizyckin lausuntoon:

"Pääoman hyväntekeväisyys työntekijöitä kohtaan on *vaan oisittaista korvausta* siitä, mitä työn tekijät *itse ovat ansainneet. Oikeudenmukainen velvollisuuksien täyttäminen* tekee kaiken sellaisen hyväntekeväisyyden tarpeettomaksi. Itsetietoiset ja oman arvonsa tuntevat työläiset eivät tunne tällaista hyväntekeväisyyttä kohtaan mitään myötätuntoa. *He eivät tahdo minkäänlaisia almuja, ei mitään hyväntekeväisyyttä, vaan hyvin perusteltua oikeuttaan.*

Maiju Raunio-Aaltonen.